Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA IŠVADA,
pateikta 2021 m. gegužės 20 d.[1]

Byla C-25/20

ALPINE BAU GmbH, Zalcburgas – Celėje įsteigta patronuojamoji bendrovė – iškelta nemokumo byla,
NK, pagrindinės ALPINE Bau GmbH
nemokumo bylos
administratorius

(*Višje sodišče v Ljubljani* (Liublianos apeliacinis teismas, Slovėnija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose – Nemokumo bylos – Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalies aiškinimas – Nenurodytas reikalavimų pateikimo nemokumo byloje terminas – Reikalavimai, kuriuos pagrindinėje byloje paskirtas nemokumo administratorius pateikė šalutinėje byloje – Nacionalinėje teisėje numatytas pateikimo terminas“

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Reglamento (EB) Nr. 1346/2000[2], kuris byloje taikomas *ratione temporis*, atsižvelgiant į pagrindinės nemokumo bylos iškėlimo datą, 32 straipsnio 2 dalies išaiškinimo[3].

2. *Višje sodišče v Ljubljani* (Liublianos apeliacinis teismas, Slovėnija) klausia Teisingumo Teismo, ar Austrijoje nagrinėjamoje pagrindinėje nemokumo byloje paskirtam nemokumo administratoriui, kuris Slovėnijoje nagrinėjamoje šalutinėje byloje, iškeltoje tam pačiam skolininkui, nori pateikti reikalavimus, jau pateiktus pagrindinėje byloje, taikomi Slovėnijos teisės aktuose nustatyti terminai (ir jų nesilaikymo pasekmės).

1 Originalo kalba: ispanų.

2 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas dėl bankroto [nemokumo] bylų (OL L 160, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191). Jis galiojo nuo 2002 m. gegužės 31 d. iki tol, kol buvo panaikintas 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (OL L 141, 2015, p. 19).

3 Reglamento 2015/848 91 straipsnis.

3. Teisingumo Teismas ne kartą yra priėmęs sprendimą dėl tarpvalstybinių nemokumo atvejų [4], tačiau, jeigu neklystu, dar nėra nusprendęs dėl Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio, kurį įgyvendinant kyla nemažai sunkumų [5].

I. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė. Reglamentas Nr. 1346/2000

4. 21 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Kiekvienas kreditorius, kurio gyvenamoji vieta, nuolatinė gyvenamoji vieta ar registruota buveinė yra Bendrijoje, turėtų turėti teisę pateikti reikalavimus kiekvienoje Bendrijoje nagrinėjamoje bankroto [nemokumo] byloje, susijusioje su skolininko turtu. <…>“

5. 23 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„Šiame reglamente numatytiems klausimams turėtų būti nustatytos vieningos [vienodos] kolizinės taisyklės[,] savo taikymo srityje pakeisiančios nacionalines tarptautinės privatinės teisės taisykles. Jeigu nenustatyta kitaip, turėtų būti taikoma valstybės narės, kurioje iškelta byla, teisė (*lex concursus*). Ši kolizinė taisyklė turėtų galioti pagrindinėms ir vietinėms byloms; *lex concursus* sąlygoja bankroto [nemokumo] bylų procesines ir materialines pasekmes asmenims ir susijusiems teisiniams santykiams. Ji reglamentuoja visas bankroto [nemokumo] bylų iškėlimo, eigos ir užbaigimo sąlygas.“

6. 4 straipsnyje „Taikytina teisė“ nurodyta:

„2. Valstybės, kurioje iškelta byla, teisė nustato tokios bylos iškėlimo sąlygas, jos eigą ir užbaigimą. Ji konkrečiai nustato:

<…>

h) taisykles, reglamentuojančias reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą;

<…>“

7. 28 straipsnyje „Taikytina teisė“ įtvirtinta:

„Išskyrus atvejus, kai šis reglamentas numato ką kita, šalutinėms byloms turi būti taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta šalutinė byla, teisė.“

[4] Dėl Reglamento Nr. 1346/2000 4 straipsnio 2 dalies h punkto, kuris aktualus šiai bylai, žr. 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *ENEFI* (C-212/15, EU:C:2016:841; toliau – Sprendimas *ENEFI*) ir 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimą *Riel* (C-47/18, EU:C:2019:754).

[5] Autoriai sutinka, kad dėl savo sudėtingumo 32 straipsnio 2 dalis *de facto* netaikoma, todėl Reglamente 2015/848 ji nebuvo iš dalies pakeista. Žr. Koller, C., ir Slonina, M. „Information for creditors and lodging of claims“, Hess, B. ir Oberhammer, P. *European Insolvency Law (Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report)*, C. H. Beck, Hart, Nomos, 2014, 945 ir paskesni punktai, visų pirma 951 punktas; taip pat Maesch, S. C., ir Knof, B. „Art. 45“, Brinkmann, M. *European Insolvency Regulation*, C. H. Beck, Hart, Nomos, 2019, 18 punktas.

8. 32 straipsnyje „Kreditorių teisių įgyvendinimas“ nustatyta:

„1. Bet kuris kreditorius gali pateikti reikalavimą pagrindinėje byloje ir bet kurioje šalutinėje byloje.

2. Likvidatoriai [Nemokumo administratoriai] pagrindinėje byloje ir bet kurioje šalutinėje byloje pateikia kitose bylose reikalavimus, jau pateiktus tose bylose, kurioms šie likvidatoriai [administratoriai] paskirti, jei tai atitinka kreditorių interesus vėlesnėse bylose, o kreditoriai turi teisę tai užprotestuoti [užginčyti] arba atsiimti savo pateiktus reikalavimus, jei tai numato taikytina teisė.

3. Likvidatorius [Nemokumo administratorius] pagrindinėje ar šalutinėje byloje yra įgaliotas dalyvauti kitose bylose kaip kreditorius, ypač dalyvauti kreditorių susirinkimuose.“

B. Nacionalinė teisė

1. Austrijos teisė. Insolvenzordnung[6]

9. *Insolvenzordnung* 107 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad, esant kreditorinių reikalavimų, kurie pareikšti pasibaigus jų pateikimo terminui ir nepatikrinti per bendrąjį teismo posėdį, skirtą skolininko įsipareigojimams nustatyti, rengiamas specialus teismo posėdis siekiant pripažinti nepatikrintus reikalavimus. Tokiems reikalavimams taikoma 105 straipsnio 1 dalis. Į reikalavimus, pateiktus praėjus 14 dienų po teismo posėdžio, skirto skolininko įsipareigojimams nustatyti, neatsižvelgiama.

2. Slovėnijos teisė. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju[7]

10. ZFPPIPP 59 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad nemokumo byloje kreditorius savo reikalavimą nemokiam skolininkui turi pateikti per tris mėnesius nuo pranešimo apie tokios bylos iškėlimą paskelbimo, nebent to paties straipsnio 3 ir 4 dalyse[8] numatyta kitaip.

11. Pagal 298 straipsnio 1 dalį, kai reikalavimas yra užtikrintas pirmumo teise, kreditorius bankroto byloje per numatytą reikalavimų pateikimo terminą taip pat turi pareikšti pirmumo teisę, nebent 281 straipsnio 1 dalyje[9] arba 282 straipsnio 2 dalyje[10] yra numatyta kitaip.

12. 296 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad jei kreditorius savo reikalavimo nemokiam skolininkui nepateikia per šiuo tikslu numatytą terminą, reikalavimas išnyksta ir teismas pavėluotai pateiktą reikalavimą atmeta.

6 Nemokumo bylų įstatymas.

7 Finansinių operacijų, nemokumo bylų ir priverstinio likvidavimo įstatymas (toliau – ZFPPIPP; Uradni list RS Nr. 126/2007 ir paskesni pakeitimai).

8 Šiose dviejose dalyse nurodyti reikalavimai, atsirandantys remiantis teisės aktais, kuriuos galima užginčyti arba kurie jau yra ginčijami.

9 Šioje dalyje reglamentuojamos teisės, pirmumo tvarka užtikrinamos per vykdymo procedūrą, kurios eigai bankroto bylos pradėjimas neturi įtakos.

10 Šioje dalyje reglamentuojamos pirmumo teisės, kurias galima įgyvendinti neteismine tvarka.

13. Pagal 298 straipsnio 5 dalį, jei kreditorius nesilaiko pirmumo teisės pareiškimo termino, ši teisė išnyksta.

II. Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudicinis klausimas

14. 2013 m. birželio 19 d. *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinių bylų teismas, Austrija) nutartimi buvo iškelta nemokumo byla bendrovei *ALPINE BAU GmbH*.

15. Iš pradžių ji iškelta kaip restruktūrizavimo byla, tačiau 2013 m. liepos 4 d. buvo perkvalifikuota į bankroto bylą.

16. Kaip matyti iš 2013 m. liepos 5 d. *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinių bylų teismas) nutarties, bendrovei *ALPINE Bau GmbH* iškelta byla yra „pagrindinė nemokumo byla“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalį.

17. 2013 m. rugpjūčio 6 d. pagrindinėje nemokumo byloje paskirtas nemokumo administratorius [11] pateikė *Okrožno sodišče v Celju* (Celės apylinkės teismas, Slovėnija) prašymą iškelti šalutinę nemokumo bylą *ALPINE BAU GmbH* (Zalcburgas) patronuojamajai bendrovei Celėje.

18. 2013 m. rugpjūčio 9 d. sprendimu *Okrožno sodišče v Celju* (Celės apylinkės teismas, Slovėnija):

– pradėjo šalutinę bylą dėl šios patronuojamosios bendrovės,

– informavo kreditorius ir nemokumo administratorius, kad pagal Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnį jie gali pateikti reikalavimus pagrindinėje byloje ir bet kurioje šalutinėje byloje. Tai nurodyta pranešime, tą pačią dieną paskelbtame *Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve* (Slovėnijos Respublikos viešųjų teisinių registrų ir susijusių paslaugų agentūra) interneto svetainėje.

19. Pranešime pažymima, kad reikalavimai (pirmenybiniai arba ne) šalutinėje byloje turi būti pateikti per tris mėnesius nuo šio pranešimo paskelbimo. Taip pat buvo priminta, kad jeigu reikalavimai ir pirmumo teisės nebus pareikšti per šį terminą, jie skolininko atžvilgiu šalutinėje byloje išnyks, o teismas prašymą atmes, kaip tai nurodyta ZFPPIPP 296 straipsnio 5 dalyje arba 298 straipsnio 5 dalyje.

20. 2018 m. sausio 30 d. NK paprašė leisti pateikti reikalavimus (kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalį) šalutinėje nemokumo byloje. Jis reikalavo, kad *Okrožno sodišče v Celju* (Celės apylinkės teismas, Slovėnija) patenkintų šį prašymą ir į jį atsižvelgtų vėliau, skirstydamas kreditoriams sumas toje byloje.

21. 2019 m. liepos 5 d. nutartimi *Okrožno sodišče v Celju* (Celės apylinkės teismas, Slovėnija), remdamasis ZFPPIPP 296 straipsnio 5 dalimi, atmetė šį reikalavimą kaip pateiktą pavėluotai.

[11] Toliau – NK.

22. NK šią nutartį apskundė *Višje sodišče v Ljubljani* (Liublianos apeliacinis teismas, Slovėnija), o šis teismas pateikė Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad pagrindinėje nemokumo byloje paskirto nemokumo administratoriaus vykdomam kredito reikalavimų pateikimui šalutinėje byloje yra taikomos su kredito reikalavimų pateikimo terminais ir pavėluoto pateikimo pasekmėmis susijusios nuostatos, numatytos valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teisėje?“

III. Procesas

23. 2020 m. sausio 20 d. Teisingumo Teismas gavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

24. Pastabas pateikė *ALPINE BAU GmbH*, NK, Lenkijos ir Slovėnijos Respublikų vyriausybės, taip pat Komisija. Nuspręsta, kad teismo posėdžio rengti nereikia.

IV. Analizė

A. Pirminės pastabos

25. Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bet kuris nemokumo administratorius tiek pagrindinėje, tiek šalutinėje byloje gali (ir prireikus privalo)[12] kitose nemokumo bylose, iškeltose tam pačiam skolininkui, *pateikti*[13] reikalavimus, jau pateiktus byloje, kurioje jis paskirtas administratoriumi.

26. Reglamente Nr. 1346/2000 aiškiai nenustatyta, kada reikia pasinaudoti šia galimybe pateikti reikalavimus. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar pagrindinėje nemokumo byloje paskirtam administratoriui taikomi terminai (ir jų nesilaikymo pasekmės), nustatyti valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teisėje.

27. Teisingumo Teismo posėdyje dalyvavę asmenys (išskyrus NK) linkę manyti, kad reikalavimų pateikimo terminų tvarka ir tų terminų praleidimo pasekmės taikomos pagal kiekvienos bylos *lex concursus*.

28. Vis dėlto NK laikosi nuomonės, kad reikalavimai turi būti patikrinti ir pripažinti pagrindinėje byloje, prieš juos pateikiant bet kurioje kitoje byloje. Jis netiesiogiai teigia, kad reikalavimų pateikimo terminai nustatomi pagal pirmosios bylos *lex concursus*.

29. Mano nuomonė dėl teisės, reglamentuojančios reikalavimų pateikimo terminus šalutinėse bylose, sutampa su daugumos. Be to, nepritariu NK argumentui, kad reikalavimai turi būti patikrinti ir pripažinti prieš juos pateikiant šalutinėje byloje.

[12] 68 ir paskesni šios išvados punktai.

[13] Įvairiose kalbinėse versijose vartojamos formuluotės turi tam tikrų niuansų, leidžiančių patikslinti šią sąvoką. Nemokumo administratoriaus veiksmas apibrėžiamas taip: „presentar su crédito“ (ispanų kalba), „produire sa créance“ (prancūzų kalba), „lodge his claim“ (anglų kalba), „insinuare il propio credito“ (italų kalba), „reclamar o respectivo crédito“ (portugalų kalba) ir „seine Forderung anmelden“ (vokiečių kalba). Atlikus šį veiksmą reikalavimai laikomi pateiktais, pareikštais, praneštais, nurodytais arba užregistruotais – tai sąvokos, kurios gali būti vartojamos kaip sinonimai. Vis dėlto apskritai vartosiu sąvoką „pateikti reikalavimai“.

30. Visų pirma analizuosiu tam tikrus Europos tarpvalstybinio nemokumo sistemos aspektus, padėsiančius geriau suprasti prašyme priimti prejudicinį sprendimą nagrinėjamą klausimą.

B. Tarpvalstybinis nemokumas

1. Teisės aktai [14]

31. Pirmieji pasiūlymai (dabartinėje) Europos Sąjungoje reglamentuoti tarpvalstybinį nemokumą pateikti praėjusio amžiaus septintajame dešimtmetyje. Jau tuo metu vyravo įsitikinimas, kad tik bendra reguliavimo sistema gali padėti kovoti su oportunistiniu nemokaus skolininko ar jo kreditorių elgesiu ir veiksmingai administruoti krizę patiriančią įmonę, kurios turtas yra įvairiose valstybėse narėse.

32. Po kelių nesėkmingų bandymų 1995 m. lapkričio 23 d. buvo pateikta pasirašyti Konvencija dėl nemokumo bylų (toliau – konvencija) [15], tačiau ji neįsigaliojo. Kartu su ja pateikta ataskaita, kurią parengė ir dėl kurios derėjosi valstybės [16]. Nors šis dokumentas oficialiai niekada nebuvo priimtas, juo remiamasi aiškinant vėliau priimtus teisės aktus, kai juose pakartojamas konvencijos nuostatos [17].

33. Reglamentas Nr. 1346/2000 parengtas remiantis konvencija. Konkrečiai kalbant, jo 32 straipsnyje yra pakartota konvencijos nuostata.

34. 2012 m. Komisija pagal Reglamento Nr. 1346/2000 46 straipsnį parengė šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą. Prie ataskaitos ji pridėjo pasiūlymą dėl reformos [18], kuriuo remiantis buvo priimtas Reglamentas 2015/848, nuo 2017 m. birželio 26 d. visuotinai taikomas tą dieną arba vėliau iškeltoms byloms.

35. Į 2015 m. teisės aktą perkelta ankstesnio teisės akto esmė ir, kiek tai aktualu nagrinėjamu atveju, patobulintos nuostatos dėl lygiagrečių nemokumo bylų sąsajos, kreditorių informavimo ir jų reikalavimų pateikimo kitoje valstybėje narėje nei jų gyvenamosios vietos, nuolatinės gyvenamosios vietos ar registruotos buveinės valstybė [19].

36. Konkrečiai kalbant, nuostata, dėl kurios aiškinimo pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, liko nepakeista; dabar ji yra Reglamento 2015/848 45 straipsnis.

[14] Nesiremiu teisės aktais, kuriuose reglamentuojamas draudimo įmonių, kredito įstaigų, investicinių įmonių, teikiančių lėšų saugojimo ar garantavimo už trečiąsias šalis paslaugas, ir kolektyvinių investicinių bendrovių nemokumas; šiems subjektams Reglamentas Nr. 1346/2000 netaikomas (1 straipsnio 2 dalis, pakartota Reglamente 2015/848).

[15] Tarybos dokumentas CONV/INSOL/X1.

[16] Ataskaita žinoma pagal jos autorių M. Virgós ir E. Schmit pavardes. Jos data – 1996 m. liepos 8 d.; nuoroda į ją pateikta Tarybos dokumente Nr. 6500/1/96 REV1 DRS (CFC).

[17] Be kita ko, žr. nuorodas į ataskaitą, pateiktas šių generalinių advokatų išvadose: F. G. Jacobs išvados byloje *Eurofood IFSC* (C-341/04, EU:C:2005:579) 2, 95, 103, 131, 141, 143 ir 150 punktuose, D. Ruiz-Jarabo Colomer išvados byloje *Seagon* (C-339/07, EU:C:2008:575) 30 ir paskesniuose punktuose, M. Szpunar išvados byloje *Lutz* (C-557/13, EU:C:2014:2404) 48, 58 ir 60 punktuose, M. Bobek išvados byloje *ENEFI* (C-212/15, EU:C:2016:427) 70 punkte ir Y. Bot išvados byloje *Riel* (C-47/18, EU:C:2019:292) 52 ir 55 punktuose.

[18] Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų, COM/2012/0744 *final*.

[19] Kitos naujovės neturi įtakos šioje byloje nagrinėjamiems klausimams: jos susijusios su „iki nemokumo paskelbimo taikomų“ ir „mišrių“ procedūrų, kurias daugelis valstybių narių nustatė priėmus Reglamentą Nr. 1346/2000, įtraukimu, su bylų registravimu bei registrų sąveika ir tarpvalstybinio bendrovių grupių nemokumo reguliavimu.

2. Reglamente Nr. 1346/2000 įtvirtintas modelis

37. Reglamente Nr. 1346/2000 pateikiamos taisyklės dėl tarptautinės jurisdikcijos, taikytinos teisės, sprendimų pripažinimo bei vykdymo ir bylų koordinavimo. Apskritai jame įtvirtinta sistema, atitinkanti „mažesnio“ arba „švelnesnio universalumo“ modelį [20].

a) Kelios bylos (pagrindinė ir šalutinės)

38. Pagal patvirtintą modelį pripažįstama, kad vykdyti vieną universalų nemokumo bylų procesą gali būti nepraktiška. Dėl šios priežasties leidžiama kartu su pagrindine byla nagrinėti kitas „teritorines“ bylas (jos yra nepriklausomos, jeigu pradėtos prieš iškeliant pagrindinę bylą, ir šalutinės, jeigu pradėtos vėliau); šiose bylose nagrinėjamas tik turto, esančio toje šalyje, kurioje jos iškeltos, klausimas [21].

39. Pagrindinė byla pradedama „valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teism[uose]“ [22]. Apskritai ši byla apima įsipareigojimų ir turimo turto klausimus. Norint iškelti bylą kitoje valstybėje narėje, joje turi būti skolininko įsisteigimo vieta. Įsipareigojimus sudaro tik šioje teritorijoje skolininko turimas turtas [23].

40. Teritorinėse ir šalutinėse bylose turtas (pasyvas) paskirstomas visiems skolininko kreditoriams. Kiekvienas kreditorius, kurio gyvenamoji vieta, nuolatinė gyvenamoji vieta ar registruota buveinė yra Sąjungoje [24], turi teisę „pateikti reikalavimus kiekvienoje [valstybėse narėse, kurioms Reglamentas Nr. 1346/2000 yra privalomas] nagrinėjamoje bankroto byloje, susijusioje su skolininko turtu“ [25].

41. Kai vienu metu nagrinėjamos kelios nemokumo bylos, iškeltos tam pačiam skolininkui, jos turi būti koordinuojamos. Šiuo tikslu Reglamente Nr. 1346/2000 nustatytos materialinės taisyklės, kaip antai taisyklė dėl lėšų paskirstymo [26], ir taisyklės dėl nemokumo administratorių bendradarbiavimo, visų pirma pakankamai keičiantis informacija [27].

42. Siekdamas to paties tikslo (užtikrinti nagrinėjamų bylų koordinavimą) teisės aktų leidėjas pripažįsta, kad valstybėje, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, iškeltos bylos yra vyraujančios. Šis pripažinimas reiškia, kad pagrindinėje byloje paskirtas nemokumo administratorius tam tikrais tikslais taip pat gali įstoti į šalutinę bylą (pavyzdžiui, jis gali siūlyti pertvarkymo planą arba prašyti sustabdyti turto realizavimą šalutinėje byloje) [28].

[20] Šiai sistemai būdingi tam tikri *teritorinio* modelio aspektai – pagal tokį modelį nemokumo klausimas nagrinėjamas atskirai, iškėlus tiek bylų, kiek yra valstybių, kuriose skolininkas turi turto, taip pat atskiriami kiekvienoje iš šių valstybių turimi įsipareigojimai ir turtas – ir *universalaus* modelio aspektai (pagal šį modelį kraštutiniu atveju iškeliama viena byla dėl viso turto ir visam nemokaus skolininko turtui, neatsižvelgiant į jo buvimo vietą, taikoma vienos valstybės teisė).

[21] Žr. Reglamento Nr. 1346/2000 11 konstatuojamąją dalį. Priežastys, dėl kurių prašoma iškelti šalutinę bylą, skiriasi pagal tai, kas to prašo; nagrinėjamoje byloje tai buvo nemokumo administratorius pagrindinėje byloje (NK).

[22] Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalis.

[23] Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 2 dalis.

[24] Klausimas, ar ši nuostata taip pat taikoma kreditoriams, kurių gyvenamoji vieta yra trečiosiose šalyse, šiai bylai yra visiškai neaktualus.

[25] 21 konstatuojamoji dalis, 32 straipsnio 1 dalis ir 39 straipsnis.

[26] 21 konstatuojamoji dalis ir 20 straipsnio 2 dalis.

[27] 20 konstatuojamoji dalis ir 31 straipsnis.

[28] 20 konstatuojamoji dalis ir 31, 33, 34 arba 37 straipsniai.

b) Taikytina teisė

43. Reglamente Nr. 1346/2000 įtvirtinta ne *Europos nemokumo teisė*, o vienodos kolizinės taisyklės, nustatančios, kokia nacionalinė teisė taikoma kiekvienoje byloje ir kokios joje numatytos pasekmės.

44. Be kolizinių taisyklių, į reglamentą įtrauktos tiesiogiai taikomos materialinės arba procesinės taisyklės, kurios pakeičia valstybių narių teisės normas [29].

45. Jei pačiame Reglamente Nr. 1346/2000 nenumatyta kitaip, visoms byloms – ir pagrindinėms, ir teritorinėms, ir šalutinėms – taikoma valstybės, kurioje iškelta byla, teisė (*lex concursus*) [30].

46. *Lex concursus* pasirinkimą (tai įprasta teisės aktuose, reglamentuojančiuose tarpvalstybinį nemokumą) galima pagrįsti trimis argumentais [31]:

– priimami vienodi sprendimai – tai būtina siekiant sėkmingai baigti kolektyvinę bylą, pavyzdžiui, nemokumo bylą, ir užtikrinti, kad atitinkami subjektai iš tikrųjų žinotų savo pareigas ir teises,

– procesas lengviau administruojamas, kai *forum* ir *ius* sutampa. Be to, taip išvengiama išlaidų, susijusių su įrodymais ir užsienio teisės taikymu,

– užtikrinama, kad nagrinėjant bet kurią bylą visiems to paties skolininko kreditoriams būtų taikoma ta pati teisės sistema, kiek tai susiję su jų padėtimi, palyginti su kitais kreditoriais nemokaus skolininko atžvilgiu.

47. Taigi materialiniai ir procesiniai nemokumo bylos pradėjimo, eigos ir užbaigimo aspektai turi būti reglamentuojami pagal *lex concursus*.

48. Atsižvelgiant į šį kriterijų Reglamento Nr. 1346/2000 4 straipsnyje pateikiamas nebaigtinis sąrašas [32] ir numatyta, kad tam tikri aspektai nustatomi valstybės, kurioje iškelta byla, teisėje. Išskyrus minėtame reglamente numatytas išimtis [33], šie aspektai apima „taisykles, reglamentuojančias reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą“ [34].

[29] Kai kurios iš šių taisyklių susijusios su užsienio kreditorių reikalavimų pateikimu ir šiuo aspektu yra svarbios nagrinėjamai bylai. Vis dėlto nė viena iš jų nereglamentuoja terminų klausimo.

[30] 4 straipsnyje reglamentuojamos pagrindinės bylos, o 28 straipsnyje – šalutinės. Kolizinės taisyklės, kuriomis nukrypstama nuo *lex concursus* taisyklės, yra pateiktos 5–15 straipsniuose; šie straipsniai, neatsižvelgiant į jų į jų vietą reglamente, taip pat turi poveikį šalutinėje byloje taikomai *lex concursus* taisyklei.

[31] Virgós Soriano, M. ir Garcimartín Alférez, F. J. *Comentario al Reglamento Europeo de Insolvencia*, Thomson-Civitas, 2003, 118 punktas.

[32] Sprendimo *ENEFI* 21 punktas.

[33] Viena iš tokių išimčių nurodyta 32 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kuriose nustatytos tiesiogiai taikomos taisyklės dėl reikalavimų pateikimo.

[34] 4 straipsnio 2 dalies h punktas. 28 straipsnio, kuris, kaip nurodžiau, susijęs su šalutinėms nemokumo byloms taikytina teise, taikymo sritis yra tokia pati.

c) Reikalavimų pateikimą reglamentuojanti teisė

49. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad tarpvalstybinio nemokumo atvejais kreditoriams (be abejo, tiems, kurie įsisteigę Europos Sąjungoje) kyla trys pasekmės:

– jie turi teisę pateikti reikalavimą bet kurioje pagrindinėje ar šalutinėje (arba prireikus teritorinėje) byloje, iškeltoje tam pačiam skolininkui valstybėje narėje, kuriai Reglamentas Nr. 1346/2000 yra privalomas,

– kreditorius tokia teise turi naudotis laikydamasis bylai, kurioje jis pasirenka pateikti reikalavimą, taikytinos teisės,

– tai, kad reikalavimas pripažintas vienoje byloje, savaime nereiškia, kad bus pripažintas kitoje. Reikalavimų patikrinimas ir pripažinimas priklauso nuo kiekvienai bylai taikytinos teisės [35].

50. Suprasdamas sunkumus, susijusius su reikalavimų pateikimu užsienyje iškeltose bylose, teisės aktų leidėjas į Reglamentą Nr. 1346/2000 įtraukė tam tikras konkrečias nuostatas:

– pagal 32 straipsnio 2 dalį nebūtina, kad reikalavimus pateiktų patys kreditoriai: vietoj jų tai gali padaryti byloje paskirtas nemokumo administratorius, kiek tai susiję su toje byloje jau pateiktais reikalavimais [36],

– pagal 40 straipsnį apie bylos iškėlimą privaloma informuoti visus žinomus kreditorius, kurių gyvenamoji vieta, nuolatinė gyvenamoji vieta ar registruota buveinė yra kitoje nei bylos iškėlimo valstybėje. Kreditoriai informuojami atskiru pranešimu, kuriame nurodomi bent reikalavimų pateikimo terminai ir jų nesilaikymo pasekmės [37].

51. Reglamente Nr. 1346/2000 reikalavimų pateikimo terminai nėra suvienodinti. Taip yra, kalbant apie bet kurią bylą ir bet kurį subjektą [38].

52. Taigi apibrėždamos *lex concursus* taikymą kiekvienoje byloje valstybės narės gali vienaip ar kitaip reglamentuoti terminus, jeigu laikosi veiksmingumo ir lygiavertiškumo principų [39].

[35] 2019 m. rugsėjo 18 d. Sprendimo *Riel* (C-47/18, EU:C:2019:754) 53 punkte nustatyta: „taisyklės, reglamentuojančios reikalavimų patikrinimą ir pripažinimą, <…> yra nustatytos pagal valstybės narės, kurios teritorijoje buvo iškelta bankroto [nemokumo] byla, teisę“. Pagal kiekvieną teisinę sistemą sąlygos ir asmenys, galintys pareikšti prieštaravimus, nebūtinai turi būti tie patys.

[36] M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 236 punktas. Ataskaitoje taip pat nurodytas tikslas didinti nemokumo administratorių įtaką likusiose bylose, iškeltose tam pačiam skolininkui. Reali galimybė įgyvendinti šį tikslą priklauso nuo 32 straipsnio 3 dalies aiškinimo, dėl kurio kyla abejonių: žr. Maesch, S. ir C., Knof, B., *loc. cit.*, 21 ir 22 punktai. Konkrečiai kalbant, vienas iš aspektų, dėl kurių nesutariama, yra klausimas, ar pagal šį straipsnį nemokumo administratoriaus dalyvavimo teisė priklauso nuo pranešimo apie jo atstovaujamų kreditorių reikalavimus: Wessels, B. *International Insolvency Law (Part II – European Insolvency Law)*, Wolters Kluwer, 2017, 10866 ir 10868 punktai.

[37] Kitos panašios nuostatos, kaip antai dėl su reikalavimu pateikiamų dokumentų turinio (41 straipsnis) arba pranešimo kalbų (42 straipsnis), nėra aktualios šiam prašymui priimti prejudicinį sprendimą.

[38] Tai buvo vienas iš aspektų, kurie pirma minėtoje Komisijos ataskaitoje dėl Reglamento Nr. 1346/2000 įgyvendinimo laikomi probleminiais. Dabar žr. Reglamento 2015/848 55 straipsnio 6 dalį.

[39] Dėl šių principų taikymo, kiek tai susiję su Reglamentu Nr. 1346/2000, žr. 2015 m. spalio 15 d. Sprendimo *Nike European Operations Netherlands* (C-310/14, EU:C:2015:690) 28 punktą.

C. Terminas, per kurį nemokumo administratorius turi pateikti reikalavimus

53. Nagrinėdamas Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalies aiškinimą nurodysiu motyvus, kodėl manau, kad nemokumo administratorius pagrindinėje byloje turi laikytis valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teisės aktuose nustatytų terminų, jeigu ketina šalutinėje byloje pateikti reikalavimus, jau pateiktus pagrindinėje byloje.

54. Šiuo tikslu taikysiu įprastus aiškinimo kriterijus, t. y. pažodinį, istorinį, teleologinį ir sisteminį.

1. Pažodinis kriterijus

55. Pagal Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalį leidžiama iškelti kelias nemokumo bylas tam pačiam skolininkui ir nurodyta, kad „likvidatoriai [nemokumo administratoriai] pagrindinėje byloje ir bet kurioje šalutinėje byloje pateikia kitose bylose reikalavimus, jau pateiktus tose bylose, kurioms šie likvidatoriai [administratoriai] paskirti <…>“.

56. Tekste nėra jokios formuluotės, iš kurios būtų matyti, kad reikalavimai turi būti pateikti tam tikru momentu. Taigi taikytina bendroji taisyklė, t. y. taisyklė, kylanti iš pagrindinės kolizinės teisės normos (Reglamento Nr. 1346/2000 4 ir 28 straipsnių); kaip jau nurodžiau, šioje teisės normoje nustatyta, kad taikoma valstybės, kurioje iškelta kiekviena byla, teisė (*lex concursus*) [40].

57. Visų pirma iš 4 straipsnio 2 dalies h punkto matyti, kad valstybės, kurioje iškelta byla, teisėje yra nustatyta reikalavimų pateikimo, patikrinimo ir pripažinimo tvarka, įskaitant reikalavimų pateikimo terminus. Pagal šio klausimo procesinį kvalifikavimą taip pat turėtų būti taikoma bylą nagrinėjančio teismo valstybės teisė, net ir nesant aiškios nuostatos [41].

58. Tokį aiškinimą galima pagrįsti remiantis sprendimu *ENEFI*. Be to, šiame sprendime pripažinta, kad *lex concursus* taikoma pasekmėms, kylančioms nesilaikant taisyklių dėl reikalavimų pateikimo ir, konkrečiai kalbant, dėl terminų [42].

2. Istorinis ir teleologinis kriterijai

59. Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalyje pakartojama atitinkama (neįsigaliojusios) konvencijos nuostata. Remiantis abiejų teisės aktų tęstinumu galima daryti išvadą, kad pagal juos nemokumo administratoriaus vykdomas reikalavimų pateikimas atlieka tą pačią funkciją ir juo siekiama to paties tikslo. Taigi šio pateikimo sąlygos taip pat turi būti vienodos.

[40] Šios išvados 45 ir paskesni punktai.

[41] Dėl šios Reglamente 2015/848 įtvirtintos taisyklės žr. Piekenbrok, A. „Art. 7“, Brinkmann, M., *loc. cit.*, 69 punktą. Reglamento 55 straipsnio 6 dalyje aiškiai nurodyta, kad kreditorių reikalavimų pateikimo terminui taikoma valstybės narės, kurioje iškelta byla, teisė (*lex concursus*).

[42] Sprendimo *ENEFI* 18 punkte nustatyta: „<…> *lex fori concursus* taisyklių, susijusių su reikalavimų pateikimu, ir, be kita ko, šiuo klausimu numatytų terminų nesilaikymo pasekmės taip pat turi būti vertinamos remiantis šiuo *lex fori concursus*“.

60. Konvencijos 32 straipsnis buvo įtrauktas laikantis švelnesnio universalumo modelio, pagal kurį tam pačiam skolininkui galima iškelti kelias nemokumo bylas. Šio straipsnio 1 dalyje kaip taisyklės, pagal kurią reikalavimų pateikimui taikoma *lex concursus*, išimtis nustatyta, kad bet kuris kreditorius turi teisę pateikti reikalavimus pasirinktoje byloje [43] arba net keliose bylose [44].

61. Siekiant palengvinti naudojimąsi šia teise [45] buvo sukurtas mechanizmas, pagal kurį kiekvienos bylos nemokumo administratoriui pavedama teikti *paslaugas* [46] kreditoriams, kuriems jis atstovauja: administratorius praneša apie šiuos reikalavimus kitose iškeltose bylose [47], o kiekvieno reikalavimo turėtojui paliekama galimybė pareikšti prieštaravimą.

62. Tam, kad nemokumo administratorius atliktų savo užduotį, konvencijoje jam buvo suteiktas *įgaliojimas* kitose bylose pateikti reikalavimus, jau pateiktus byloje, kurioje jis dalyvauja. Nemokumo administratorius tam tikru mastu veikia vietoj kreditorių, jų vardu ir jų naudai [48] ir *turi* pranešti apie reikalavimus, kai tai naudinga šiems kreditoriams.

63. Vis dėlto sprendimas pateikti reikalavimą nereiškia, kad pasikeičia reikalavimo turėtojas: reikalavimas ir toliau priklauso kiekvienam pavieniam kreditoriui. Konvencijoje apsaugoma kreditorių teisė, nes jiems leidžiama tiek prieštarauti tam, kad reikalavimą pateiktų nemokumo administratorius, tiek atsiimti kitoje byloje jau pateiktą reikalavimą [49].

64. Laikantis šio principo, nemokumo administratoriaus pranešimas sukelia tokias pačias pasekmes kaip ir paties kreditoriaus pranešimas [50]. Galiausiai pranešimo sąlygos ir terminai yra vienodi ir pagal konvenciją jiems taikoma *lex concursus* taisyklė, neatsižvelgiant į tai, kas pateikia reikalavimus [51].

3. Sisteminis kriterijus

a) Nemokumo administratoriaus pareiga ir kreditoriaus teisės išplėtimas

1) Nemokumo administratoriaus padėtis pagal Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnį

65. Pagal Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnį nemokumo administratoriui tenkanti pareiga pagrįsta taisykle, leidžiančia kreditoriams pateikti reikalavimus bet kurioje nemokumo byloje.

[43] Savaime suprantama, kad reikalavimo pateikimas yra ne savaiminis tikslas, o tik veiksmas, leidžiantis kreditoriams pasinaudoti savo teisėmis (kaip nemokios įmonės kreditoriams) ir dalyvauti paskirstant likviduotą turtą.

[44] M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 235 punktas. Konvencijos (jos nuostatos įtrauktos į Reglamentą Nr. 1346/2000) 39 straipsnyje pakartojama, kad šią teisę turi kreditoriai, kurių gyvenamoji vieta, nuolatinė gyvenamoji vieta ar registruota buveinė yra kitoje nei bylos iškėlimo valstybėje narėje.

[45] Visų pirma „smulkiesiems kreditoriams“, kurių reikalavimus galima užregistruoti daugiau nei vienoje byloje, nepatiriant pernelyg didelių išlaidų. M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 36 punkto 2 dalis.

[46] „Paslaugų“ idėja pateikiama šiame leidinyje: Kemper, J. „Art. 32“, Kübler, B. M., Prütting, H. ir Bork, R. *Kommentar zur Insolvenzordnung*, C. H. Beck, 2015, 4 punktas; dėl dabartinio 45 straipsnio žr. Mankowski, P., Müller, M. ir Schmidt, J. *Europäische Insolvenzverordnung 2015*, C. H. Beck, 2016, 51 punktą.

[47] M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 236 punktas.

[48] M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 238 punktas. Idealiu atveju reikalavimą lygiagrečioje byloje pateikia *tik* kreditorius arba nemokumo administratorius. Vis dėlto vienas iš sunkumų, susijusių su šia taisykle, yra tas, kad pagal ją tas pats reikalavimas toje pačioje byloje gali būti pateiktas du kartus: nemokumo administratoriaus ir kreditoriaus. Žr. šios išvados 95 punktą.

[49] Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalis *in fine*. M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 237 punktas. 32 straipsnio 1 dalis grindžiama tuo, kad kreditoriaus teisė ir jo sprendimas pasinaudoti ja yra nepriklausomi.

[50] M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 238 punktas.

[51] Konvencijos 4 straipsnio 2 dalies h punktas ir M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 238 ir 267 punktai.

66. Nuostatos vieta patvirtina tai, ką nurodžiau, kalbėdamas apie jos genezę ir tikslą: byloje paskirto nemokumo administratoriaus, kuris pateikia reikalavimus bet kurioje kitoje byloje, padėtis yra tęstinė ir priklausoma nuo pačių kreditorių padėties [52].

67. Jei dėl nemokumo administratoriaus ir kreditorių sąsajos jiems pagrįstai taikoma ta pati tvarka pateikiant reikalavimus kitoje byloje, tokią tvarką lemia kreditoriaus, kuriam suteikta pirmenybė, padėtis. Taigi:

– *lex concursus* taisyklė, taikoma teikiant reikalavimus pagal Reglamento Nr. 1346/2000 4 ir 28 straipsnius, turi vienodą poveikį ir kreditoriams, ir nemokumo administratoriams,

– atleisti nemokumo administratorių nuo pateikimo terminų, numatytų kitoms byloms taikomoje *lex concursus*, būtų galima, jei tokia išimtis taip pat būtų taikoma kreditoriams. Vis dėlto Reglamento Nr. 1346/2000 IV skyriuje, kuriame įtvirtintos materialinės taisyklės, leidžiančios nukrypti nuo *lex concursus* kreditoriams, kurių gyvenamoji vieta, nuolatinė gyvenamoji vieta ar registruota buveinė yra kitoje nei bylos iškėlimo valstybėje narėje, tokia galimybė nenumatyta [53].

2) Kokia nemokumo administratoriaus pateikiamų reikalavimų nauda?

68. Nemokumo administratorius ne tik *turi teisę*, bet ir *privalo* kitose bylose pareikšti reikalavimus, pateiktus jo paties byloje, jei tai naudinga kreditoriams [54].

69. *Teisė* pateikti reikalavimus reiškia, kad nemokumo administratorius turi teisę pareikšti ieškinį visose bylose, neatsižvelgiant į tai, ar tai numatyta bylos iškėlimo valstybės teisėje. Taip nemokumo administratoriui suteikiama galimybė įvykdyti teisės aktuose nustatytą pareigą ir [55] užtikrinamas Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalies tikslo įgyvendinimas.

70. Vis dėlto nemokumo administratoriaus *pareiga* nėra absoliuti: turi būti patikrinta, ar naudinga [56] arba gali būti naudinga šalutinėje byloje pateikti reikalavimus, jau pateiktus byloje, kurioje šis administratorius paskirtas.

[52] Tokia nemokumo administratoriaus subordinacija yra specifinė ir tiesiogiai susijusi su tarpvalstybiniu nemokumo pobūdžiu. Be to, pagal Reglamentą Nr. 1346/2000 nemokumo administratorius ne tik atstovauja skolininko ar kreditorių interesams – jo uždavinys yra ieškoti geriausio sprendimo abiem šalims, prižiūrint institucijai (ji gali būti teisminė).

[53] Žr. Reglamento 2015/848 55 straipsnį.

[54] Doktrinoje paprastai minima nemokumo administratoriui suteikta *teisė* ar galimybė: pavyzdžiui, žr. Geroldinger, A. *Verfahrenskoordination im Europäischen Insolvenzrecht*, Manzsche Veerlags- und Universitätsbuchhandlung, 2010, p. 317; kiek tai susiję su Reglamentu 2015/848, žr. Maesch, S. C. ir Knof, B., *loc. cit*., 12 punktą. M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 236 punkte vartojamas terminas „*teisė*“. Iš tiesų Reglamente Nr. 1346/2000 nustatyta nemokumo administratoriaus *pareiga* kitose nemokumo bylose informuoti apie reikalavimus, jau pareikštus jo paties byloje. Vis dėlto nacionalinėje teisėje gali būti reikalaujama, kad nemokumo administratoriui būtų suteikti konkretūs įgaliojimai. Reglamente Nr. 1346/2000 tokie įgaliojimai netiesiogiai suteikti 32 straipsnio 2 dalyje ir šiuo klausimu *lex concursus* taisyklė pakeičiama reglamento nuostatomis.

[55] Atsižvelgdami į pareigos privalomąjį pobūdį kai kurie autoriai daro išvadą, kad jos neįvykdžius nemokumo administratoriui kyla atsakomybė: Raimon, M. *Le règlement communautaire 1346/2000 du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité*, LGDJ, 2007, 716 punktas.

[56] M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 239 punkte kaip naudingumo pavyzdys nurodytas atvejis, kai nemokumo administratorius nustato, kad kitose bylose skirstytinas turtas yra toks svarbus, jog net paprasti kreditoriai savo byloje gali gauti „dividendus“, konkuruodami su paprastais kreditoriais, pateikusiais reikalavimus tose kitose bylose.

71. Tikrinant naudingumą neatsižvelgiama į kiekvieną atskirą reikalavimą ir galimybę jį išieškoti [57]. Veikiau atliekama bendra visų reikalavimų [58], pateiktų byloje, kurioje paskirtas nemokumo administratorius, analizė.

72. Dėl labai praktinių priežasčių konkretų vertinimą pagal reikalavimui taikytiną teisę ir, kiek tai susiję su reikalavimo eile, valstybės, kurioje tas reikalavimas pateiktas, teisę turi atlikti konkretus kreditorius [59].

73. Taigi galutinį sprendimą dėl reikalavimo pateikimo priima reikalavimo turėtojas (t. y. kreditorius), kuriam Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalyje *in fine* paliekama galimybė prieštarauti nemokumo administratoriaus pateiktam pranešimui ir atsiimti reikalavimą, jeigu jis nusprendžia, kad toks pranešimas neatitinka jo interesų [60].

74. Iš tikrųjų nemokumo administratorius negina skirtingo ar viršesnio intereso, dėl kurio jam būtų pagrįstai taikoma specialioji taisyklė pranešant apie reikalavimus kitose bylose. Nuostata, pagal kurią sistema netaikoma ir kiekvienam pavieniam kreditoriui leidžiama spręsti, ar pateikti savo reikalavimą, ar ne, patvirtina, kad nemokumo administratoriaus ir kreditorių interesai sutampa.

75. Priežastys, dėl kurių nemokumo administratoriaus vertinimas kitoks nei kreditoriaus, yra ne dogmatinės, o praktinės [61]. Reikalavimą byloje pateikęs kreditorius iš esmės yra suinteresuotas jį išieškoti iš skolininko turto toje vietoje, kur tas turtas yra [62]. Remiantis šia prielaida teisėtai galima teigti, kad nemokumo administratoriaus uždavinys yra tik vertinti pranašumus ir trūkumus, susijusius su visais byloje, kurioje jis dalyvauja, pateiktais reikalavimais.

b) Ar nemokumo administratorius privalo imtis veiksmų bet kurioje byloje?

76. Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalis priklauso reglamento III skyriui, kuriame reglamentuojamos *šalutinės* nemokumo bylos. Vis dėlto, vertinant pažodžiui, šioje nuostatoje numatyta pareiga yra susijusi su visais nemokumo administratoriais – tiek pagrindinės, tiek šalutinės bylos. Ir vieni, ir kiti turi „kitose bylose pateikti reikalavimus, jau pateiktus byloje, kuriai jie paskirti“ [63].

77. Tai nereiškia, kad, atsižvelgiant į sisteminę straipsnio vietą, nemokumo administratoriaus *pagrindinėje* byloje padėtis pateikiant reikalavimus, kurie jau pateikti pagrindinėje byloje, yra ypatinga, palyginti su nemokumo administratoriais kitose nagrinėjamose bylose.

[57] Pranešimas turi būti pateiktas taip, kad bylos, kurioje pareikštas reikalavimas, nemokumo administratorius galėtų atskirai nustatyti kiekvieną reikalavimą ir jo turėtoją.

[58] Tokie reikalavimai gali būti visi reikalavimai arba tam tikros klasės kreditoriams priklausantys reikalavimai: M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 239 punktas.

[59] M. Virgós ir É. Schmit ataskaitos 239 punktas. Dėl reikalavimų eiliškumui taikytinos teisės žr. Reglamento Nr. 1346/2000 4 straipsnio 2 dalies i punktą.

[60] Ir atvirkščiai, jei nemokumo administratorius nepraneša apie reikalavimą, kreditorius išsaugo galimybę pranešti apie jį.

[61] Kiekvieno subjekto vertinimo tikslas nesikeičia, keičiasi tik jo esmė.

[62] Konkrečiai kalbant, taip yra tuo atveju, kai reikalavimai pateikiami byloje, iškeltoje valstybėje, kurioje yra skolininko interesų centras, ir kai skolininko įsipareigojimai (pasyvas) universalūs. Vėliau iškėlus bylą kitoje valstybėje (šalutinė byla), skolininko turtas, esantis tos valstybės teritorijoje, pašalinamas iš įsipareigojimų. Galima daryti pagrįstą prielaidą, kad bet kuris kreditorius, pateikęs reikalavimą pagrindinėje byloje, iš esmės yra suinteresuotas (jeigu nenurodo kitaip), kad tas reikalavimas taip pat būtų nagrinėjamas šalutinėje (-ėse) byloje (-ose).

[63] Praktiškai labiausiai tikėtina, kad nemokumo administratorius pagrindinėje byloje juos pateiks šalutinėse bylose: Virgós Soriano, M. ir Garcimartín Alférez, F. J., *loc. cit.*, 425 punktas.

78. Žinoma, tai, kad šalutinės bylos yra subordinacinio pobūdžio, palyginti su byla, iškelta valstybėje, kurioje yra pagrindinių skolininko interesų centras, lemia ypatingą nemokumo administratoriaus padėtį šioje byloje, palyginti su kitomis bylomis [64]. Vis dėlto Reglamente Nr. 1346/2000 nemokumo administratoriui nesuteikiama privilegijos pateikti reikalavimus, dėl kurios jam galėtų būti netaikomi terminai, nustatyti kiekvienos bylos *lex concursus* taisyklėje.

c) Ryšys su Reglamento Nr. 1346/2000 IV skyriumi

79. Reglamento Nr. 1346/2000 IV skyriuje, pavadintame „Kreditorių informavimas ir jų reikalavimų pateikimas“, įtvirtintos nuo *lex concursus* taisyklės leidžiančios nukrypti nuostatos, kuriomis, kaip ir 32 straipsnio 2 dalimi, siekiama palengvinti reikalavimų pateikimą.

80. Šios tiesiogiai taikomos nuostatos yra palankios kreditoriams, kurių gyvenamoji vieta, nuolatinė gyvenamoji vieta ar registruota buveinė yra kitoje valstybėje narėje nei nemokumo bylos iškėlimo valstybė. Manau, kad tos nuostatos taip pat galėtų būti *mutatis mutandis* taikomos užsienio byloje paskirtam nemokumo administratoriui.

81. Profesinės žinios (teisėtai galima daryti prielaidą, kad nemokumo administratorius jų turi) nebūtinai apima *tarpvalstybinio* nemokumo sritį, taip pat dėl jų negalima taikyti griežtesnių sąlygų veiksmams, kurių gali imtis patys kreditoriai, kai nemokumo administratorius, atlikdamas tuos veiksmus, teikia paslaugą kreditoriams, veikdamas vietoj jų [65].

82. Nė vienoje iš Reglamento Nr. 1346/2000 nuostatų nėra konkrečios nuorodos į terminų taikymo tvarką [66]. Tai, kad tokia tvarka nenurodyta, turi dvejopą reikšmę: a) sunku teigti, kad nemokumo administratoriui netaikomas bendras požiūris, t. y. kiekvienos bylos *lex concursus* taisyklė; ir b) jeigu taip nebūtų, pateikiant aiškinimą reikėtų nuspręsti, koks požiūris taikomas vietoj bendro [67].

83. Pagaliau, jei nemokumo administratoriui nebūtų taikomi terminai, numatyti kiekvienos bylos *lex concursus*, tai reikštų, kad jam (ir platesne prasme kreditoriams, kurių reikalavimus jis pateikia) [68] taikomos nevienodos, nenumatytos ir nereglamentuojamos sąlygos, palyginti su vietos kreditoriais, kuriems tokie terminai ir pasekmės, susijusios su pavėluotu reikalavimų pateikimu, yra taikomi [69].

4. Apibendrinimas

84. Taigi manau, kad tuo atveju, kai reikalavimus šalutinėje byloje pateikia nemokumo administratorius (pagrindinėje nemokumo byloje), taikomi valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teisėje nustatyti terminai.

64 Šios išvados 42 punktas.

65 Šios išvados 61 punktas.

66 Vis dėlto žr. Reglamento 2015/848 55 straipsnio 6 dalį. Kitaip yra tada, kai pagal pačią *lex concursus* taisyklę užsienio byloje paskirtam nemokumo administratoriui arba užsienio kreditoriams yra nustatyta tam tikra specialioji taisyklė, atsižvelgiant būtent į tarpvalstybinį bylos pobūdį. Manau, kad Reglamente Nr. 1346/2000 nedraudžiamos nevienodos sąlygos, kuriomis iš tikrųjų siekiama atkurti visų kreditorių materialinę lygybę.

67 Papildoma problema ta, kad turi būti laikomasi vienodo požiūrio.

68 Kiekvienam kreditoriui atskirai pateikiant reikalavimus, taip pat būtų toliau taikoma valstybės narės teismo, nagrinėjančio bylą, kurioje pateikti reikalavimai, *lex concursus*.

69 Galiausiai, kadangi reikalavimų pateikimas susijęs su dalyvavimu paskirstant likviduotą turtą, taikoma taisyklė *pari passu*.

85. Be to, tokio požiūrio reikia laikytis atsižvelgiant į pragmatinius aspektus. Jei šalutinėje byloje nemokumo administratoriui šie terminai nebūtų taikomi, būtų labai sunku užtikrinti šalutinės bylos administravimą, pažangą ir eigą.

D. Pateikti reikalavimai („nepatikrinti ir nepripažinti“)

86. Siekdamas išsamumo, glaustai išnagrinėsiu NK siūlomą Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalies aiškinimą. NK mano, kad šalutinėje nemokumo byloje gali būti pateikti tik reikalavimai, kurie jau buvo pateikti, *patikrinti* ir *pripažinti* pagrindinėje byloje.

87. Laikausi nuomonės, kad NK argumentas nepagrįstas nei to straipsnio formuluote, nei geneze, nei tikslu; jis taip pat nekyla iš sisteminio aiškinimo. Be to, jeigu jam būtų pritarta, tai pakenktų veiksmingam kiekvienos nemokumo bylos administravimui.

88. Kartoju, šis argumentas turi būti atmestas, nes:

– iš formuluotės nematyti (nė vienoje kalbinėje versijoje), kad reikalavimai turi būti ne tik *pateikti* byloje, bet ir *patikrinti* bei *pripažinti* ir kad tai yra būtina sąlyga, siekiant vėliau juos pateikti kitose bylose,

– nei konvencijoje, nei kartu su ja pateiktoje ataskaitoje nenustatyta, kad nemokumo administratorius gali pateikti tik reikalavimus, patikrintus ir pripažintus byloje, kuriai jis buvo paskirtas,

– toks apribojimas neatitinka Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalies tikslo: jis nesuteikia naudos, dėl jo patiriama išlaidų ir vilkinamas pranešimo apie reikalavimus pateikimas. Kadangi kiekvienoje byloje reikalavimų priėmimas ir pripažinimas priklauso nuo *lex concursus*, tai, kad šie etapai vienoje iš bylų baigti, nėra garantija, kad jie bus baigti ir kitoje byloje [70],

– minėto 32 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „pateikti“ negali būti suprantama kaip apimanti sąvoką „patikrinti ir pripažinti“. Kitose Reglamento Nr. 1346/2000 nuostatose šios sąvokos išskirtos [71], atsižvelgiant į skirtingas nemokumo bylos dalis arba etapus,

– tą patį patvirtina sisteminis Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio ir IV skyriaus ryšys (šiame skyriuje numatyti tik tokių reikalavimų pateikimo formalumai). Siekiant nuoseklumo, sąvokos „pateikti“ reikšmė abiejose vietose turi būti vienoda,

– bet kurio kreditoriaus teisė pateikti reikalavimą keliose bylose nepriklauso nuo to, ar reikalavimas patikrintas ir pirmiausia pripažintas kurioje nors iš tų bylų. Kadangi nemokumo administratorius veikia kreditoriaus vardu ir jo naudai, laikantis nuoseklumo jo pareiga taip pat nepriklauso nuo to, ar reikalavimai patikrinti ir pripažinti.

[70] Šios išvados 49 punktas *in fine*.

[71] Žr. 4 straipsnio 2 dalies h punktą arba 31 straipsnį.

E. Papildomos pastabos (dėl taikytinoje teisėje numatytų trumpų terminų)

89. Paaiškinau, kad, mano manymu, nėra pagrindo Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalį aiškinti taip, kad nemokumo administratorius privalo pateikti tik reikalavimus, jau patikrintus ir pripažintus byloje, kuriai jis buvo paskirtas.

90. Taip pat nemanau, kad yra įtikimas pagrindas nuspręsti, jog dėl šios ar kitos priežasties nemokumo administratoriui taikoma pateikimo terminų tvarka nukrypsta nuo tvarkos, taikomos vietos kreditoriams ir kreditoriams, kurie, pareiškę savo reikalavimus vienoje byloje, nusprendžia juos atskirai pateikti kitose bylose.

91. NK teigia[72], kad ZFPPIPP numatyti terminai yra labai trumpi, todėl neatitinka Austrijos nemokumo bylų koncepcijos. Dėl to praktiškai neįmanoma įvykdyti Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnio 2 dalyje numatytos pareigos.

92. Kadangi, mano manymu, NK padarė jau minėtą pradinę klaidą (susijusią su reikalavimų, kurie turi būti pateikti kitose bylose, ypatumais), negalima pritarti jo argumentui dėl šios klaidos.

93. Vis dėlto teisinga reikalauti, kad Sąjungos teisės norma netaptų neveiksminga dėl reikalavimų pateikimo terminų, nustatytų bet kurioje valstybėje narėje. Šiuo klausimu NK nurodyta problema iš tikrųjų gali kilti.

94. Trumpi reikalavimų pateikimo terminai, numatyti įvairiose valstybėse[73], ir jų skirtumai, įskaitant su pavėluoto pateikimo pasekmėmis susijusius skirtumus[74], gali trukdyti įgyvendinti Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnį.

95. Dėl šio straipsnio 2 dalies pažymėtina, kad ją taikant tas pats reikalavimas gali būti pateiktas pakartotinai: kreditorius, kuris nėra tikras, ar nemokumo administratorius nuspręs, kad reikia pateikti reikalavimus užsienyje pradėtoje byloje, gali manyti, jog privalo pats juos pateikti, kad nebūtų praleistas terminas[75].

96. Vis dėlto Europos teisės aktų leidėjas, numatęs, kad reikalavimų pateikimui taikoma *lex concursus* taisyklė, pripažįsta valstybių narių teisės sistemų skirtumus.

97. Vykdant reformą, po kurios priimtas Reglamentas 2015/848, buvo atsižvelgta į tai, kad kreditoriai, ypač smulkieji kreditoriai ir mažosios bei vidutinės įmonės, patiria sunkumų, siekdami pateikti reikalavimus užsienyje pradėtose bylose.

[72] Jo rašytinių pastabų 19 punktas.

[73] Dauguma valstybių yra nustačiusios *abstrakčius* terminus: jie svyruoja nuo 30 dienų iki trijų mėnesių. Kitose valstybėse *konkrečią* trukmę nustato teismas, nors paprastai ji turi atitikti trumpiausią terminą. Skirtumai, susiję su pavėluotu reikalavimų pateikimu, yra didesni. Žr. McCormack, G., Keay, A. ir Brown, S. *European Insolvency Law. Reform and Harmonization*, Edward Elgar 2017, p. 193–196 (5.2 lentelė).

[74] Ten pat.

[75] Reinhart, S. „Art. 32“, Stürner, R., Eidenmüller, H. ir Schoppmeyer, H. *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*, C. H. Beck, 2016, 17 punktas.

98. Reglamente 2015/848 su šiais sunkumais susijęs klausimas išspręstas nustačius vienodą taisyklę, kurioje, pirma, aiškiai patvirtinta, kad terminams taikoma *lex concursus* taisyklė, ir, antra, ši taisyklė iš dalies pakeista – nustatytas trumpiausias terminas (ir jo *dies a quo*), per kurį užsienio kreditorius turi pateikti reikalavimą [76].

99. Šio laikotarpio trukmė (30 dienų) [77] rodo, kad Europos teisės aktų leidėjas pritarė daugumoje valstybių narių jau priimtam sprendimui.

100. Kadangi mažai tikėtina, kad valstybės narės pačios išspręs problemas, susijusias su skirtingų pateikimo terminų suderinimu, įgyvendinant Reglamento Nr. 1346/2000 32 straipsnį (taip pat Reglamento 2015/848 45 straipsnį) turi būti užtikrintas nemokumo administratorių bendradarbiavimas, kad toje pačioje nemokumo byloje reikalavimas nebūtų pateiktas kelis kartus [78].

V. Išvada

101. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui pateikti *Višje sodišče v Ljubljani* (Liublianos apeliacinis teismas, Slovėnija) tokį atsakymą:

2000 m. gegužės 29 d. Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų 32 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, kai pagrindinėje nemokumo byloje paskirtas nemokumo administratorius pateikia reikalavimus šalutinėje byloje, šių reikalavimų pateikimo terminams, taip pat pavėluoto jų pateikimo pasekmėms taikoma valstybės, kurioje iškelta šalutinė byla, teisė.

[76] 55 straipsnio 6 dalis. Reglamente 2015/848 taip pat sugriežtinti užsienio kreditoriaus informavimo apie bylos iškėlimą kitoje šalyje mechanizmai, nustačius taisykles dėl bylų paskelbimo registre, registrų tarpusavio sujungimo ir prieigos prie registrų. Be to, patobulintas reglamento skyrius dėl reikalavimų pateikimo.

[77] Priešingai Komisijos savo pasiūlyme pateiktam 45 dienų terminui (jis nurodytas šios išvados 18 išnašoje), kuriam pritarė Europos Parlamentas (Europos Parlamento pozicijos, priimtos 2014 m. vasario 5 d. per pirmąjį svarstymą, siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. …/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų, P7 _TC1-COD(2012)0360 (OL C 93, 2017, p. 366), 41 straipsnio 4 dalis).

[78] Wessels, B., *loc. cit.*, 10867 punktas. Reglamento 2015/848 41 straipsnyje aiškiau nei Reglamente Nr. 1346/2000 yra nustatyta nemokumo administratorių pareiga bendradarbiauti naudojantis bet kokiomis priemonėmis, įskaitant protokolų sudarymą.